

Ἠθος και καθήκον στην “Πατρίδα των καιρών” του Γιώργου Δουατζή

του Νικόλα Ευαντινού

Γιώργος Δουατζής,
“Πατρίδα των καιρών”, Ποίηση
Εκδόσεις Καπόν, σελ. 50

Φεβρουάριος 2011

Δεδομένο πρώτο: Το νέο βιβλίο του Γιώργου Δουατζή “Πατρίδα των καιρών” είναι ένα πολιτικό βιβλίο. Δεδομένο δεύτερο: Η θεματική του αντλεί από την επικαιρότητα όπως αυτή έχει διαμορφωθεί λόγω της λεγόμενης κρίσης. Δεδομένο τρίτο: Για αυτό τον λόγο η συλλογή έχει μια σπονδυλωτή δομή σαράντα τριών ποιητικών αποσπασμάτων, ολιγόμακρων, περιεκτικών, και συνοπτικών με στίχους άμεσους έως και συνθηματικούς που υπηρετούν τον χαρακτήρα και τον σκοπό του βιβλίου, δηλαδή την κατάθεση άποψης και κοινωνικής ταυτότητας, την καταγγελία, τη στηλίτευση των κακώς κειμένων και την πυροδότηση του πολιτικού θυμικού του αναγνώστη με απώτερο στόχο την αφύπνισή του. Τελειώσαμε; Όχι τόσο απλά.

Μπροστά μας έχουμε μια ποιητική συλλογή της οποίας η καρδιά είναι εφηβική μα ο νους της ώριμος. Με την “Πατρίδα των καιρών” ο Γ. Δουατζής μοιάζει με τον Νέστορα που ντύνεται τα άρματα του Αχιλλέα και παίρνει όλα τα ρίσκα που θα μπορούσε σε αυτή την στιγμή της πορείας του να πάρει, προκειμένου να είναι σύμφωνος - ως ποιητής και ως άνθρωπος - με την συνείδησή του. Αποτινάσσει την εσωστρέφεια και την ερμητικότητα της ποιητικής γλώσσας της γενιάς του, ξεντύνεται την επίπλαστη στωικότητα πολλών πνευματικών καρεκλοκενταύρων, απομακρύνεται από την δειλία των “σοβαρών” ταγών της δημιουργίας που προκαλούν μειδίαμα αηδίας με την σοβαροφάνειά τους, στέκεται στην μέση της κοιμώμενης «πιάτσας» και τραγουδά με τρόπο θρασύ, οργισμένο, και πολλές φορές τραχιά αντιλυρικό την “Πατρίδα των καιρών” μας.

Αφού θέτει την Ποίηση στο κοινωνικό μετερίζι «το ανάστημά σου μεγαλώνει Ποίηση όσο η κοινωνία βυθίζεται στην αποσύνθεση» ρωτάει ευθαρσώς και δίχως υπεκφυγές «Με πόσα κέρματα μετριέται η ψυχή σου η ανάσα σου, η υποτέλεια με πόσα αλήθεια κέρματα μετριέται;», αναρωτιέται «πόσα ποιήματα χρειάζονται για να στεγάσω τους αδύναμους πόσα παραμύθια για να διώξω θεριά και δράκοντες αληθινούς...πόσος πόνος για να κοιτάξουμε κατάματα το φως» και φωνάζει προς όλους μας πως βρισκόμαστε σε καιρό πολέμου: «Πόλεμος σου λέω βυθίζει τις ψυχές, μολύνει το μυαλό, σκοτώνει μέλλον και ελπίδα..».

Σίγουρα στην συγκεκριμένη συλλογή σκοπός δεν είναι η ποιητική φωνή να βγαίνει από τον αψηλάφητο πυρήνα υπαρξιακών αναζητήσεων, βαθιών φιλοσοφικών προβληματισμών και εσώτατων πνευματικών συγκρούσεων. Αν και δεν λείπουν οι στιγμές που υπομνημονεύεται ένα τέτοιο υπόβαθρο όπως «Μιχαήλ Αρχαγγέλου

χέρια απλωμένα χωρίς αφή τα όνειρά μας» ή «γνέφω στο άπειρο, αντικρίζω το μηδέν, κελεύσματα σε ίχνη παρουσίας» εντούτοις ο Ποιητής είναι όπως όλοι μας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, σε καιρό πολέμου και το βιβλίο του είναι πύρινος λόγος, απάνθισμα μελλοντικών συνθημάτων σε μπαρουτοκαπνισμένους τοίχους και σε οδοφράγματα από την εξέγερση του κοντινού μέλλοντος. «Δεν βλέπω το τέλος του κόσμου παρά το τέλος των «αξιών» που τον διαφεντεύουν». Αποδέχεται πλήρως και συνειδητά τον ρόλο του μάγου προφήτη Ποιητή που επιμελώς απέφευγε να παίξει η Ποίηση στην κοινωνία, αποκομμένη, φοβισμένη, πολιτικά απογοητευμένη και για αυτό το λόγο ηθικά αυτιστική. Στην “Πατρίδα των καιρών”, το πρόταγμα και το διακύβευμα είναι η Ηθική της Τέχνης όχι από αυτήν για αυτήν, αλλά σε σχέση με την Κοινωνία που βαριανασαίνει και δεν ζει αλλά επιβιώνει. Άλλωστε τα ποιήματα δεν είναι τίποτε άλλο παρά «λόγια μικρής αλήθειας, βολή κατάκαρδα στην ευτέλεια ενός τεράστιου μηδενός, προσπάθεια αγάπης για έξοδο στο φως, έτσι που πρέπει στους ανθρώπους». Αυτό υπηρετεί ο Δουατζής με την δικιά του φωνή, την υπάκουη σε αρχές και αισθήματα, σε βιώματα, όνειρα και κατασταλαγμένες μικρές(;) αλήθειες.

Στην συλλογή υπάρχουν στιγμές που φαντάζουν αρκετά προφανείς, δίχως ίχνος καλλιτεχνικής υπαινικτικότητας σε βαθμό που δημιουργούν στιγμές «απλοϊκές» για ένα οξυμένο αναγνωστικό κριτήριο. Όμως αυτό ακριβώς το χαρακτηριστικό βρίσκεται σε πλήρη λειτουργία και δουλεύει μαεστρικά προκειμένου, αφενός να ταρακουνήσει και αφετέρου να λειτουργήσει σε αντιδιαστολή με τις άλλες στιγμές, τους άλλους στίχους που είναι δείγματα και εκλάμψεις μιας βαρύτατης και ανόθευτης, ποιητικής αλήθειας, σπάνιας στις μέρες μας. Για παράδειγμα «...μοναδικό γαλήνιο όνειρο ότι είναι ψεύτικος ο κόσμος που οικοδομήσαμε...» ή .. «απεκδύθηκε ανθρωπισμού η ανθρωπότητα» είναι στίχοι στα όρια της ποιητικότητας, σχεδόν μπρεχτικοί, νοηματικά κρυστάλλινοι, δίχως ίχνος ποιητικής αλληγορίας. Κι όμως αυτοί οι στίχοι είναι η σκαλίδα με την οποία ο Δουατζής ανοίγει τον χώρο για να φανούν στίχοι δυσεύρετης πλέον ποιητικής συγκίνησης όπως «πόσο αδύνατο να δεις αστέρια με το κεφάλι υποταγμένο» ή «ασφάλισα το σούρουπο καλά πριν μπω στην σήραγγα της σιωπής» .

Η “Πατρίδα των καιρών” είναι παιδί του καιρού της, γεννημένη από έναν έφηβο Νέστορα. Γαυγίζει, δεν μιλά, κραυγάζει, δεν τραγουδάει και υπάρχει ως ένας μεγάλος και δίκαιος καθρέφτης για όλους όσοι είναι πολίτες αυτής της χώρας. Με τον στίχο «Να ήξερες με πόσο λίγη αγάπη θα άλλαζε ο κόσμος...» ο Ποιητής μας αποχαιρετά υπενθυμίζοντάς μας πάντα ως γεννήτρια δύναμη των όποιων κοινωνικών αλλαγών την ανθρωπότητα. Άλλωστε όλα αρχίζουν από την δικιά μας εσωτερική επανάσταση.

Ο Γιώργος Δουατζής λοιπόν ως Ποιητής μπορεί να κοιμάται ήσυχος. Γιατί αν κάποτε ρωτήσει κάποιος που βρίσκονταν οι ποιητές τον καιρό της μεγάλης εσωτερικής Κρίσης των ανθρώπων, εκείνος θα δείχνει την “Πατρίδα των καιρών” και θα είναι σε θέση να πει πως το ποιητικό του ήθος του υπαγόρευσε να κάνει το καθήκον του ως

Ποιητής. Έτσι μονάχα όποιος θέλει να λέγεται Ποιητής εν καιρώ πολέμου κερδίζει την αξιοπρέπεια του, πόσο μάλλον τώρα και εδώ, σε μια χώρα στην οποία κυριαρχεί η σιγή των βολεμένων, αλλά και η σιγή των οργισμένων. Για τους πρώτους η “Πατρίδα των καιρών” είναι ενοχλητική. Για τους δεύτερους δεξαμενή δύναμης και ελπίδας για ό,τι πρόκειται να κάνουν...